

**VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE**

746

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Strategije reforme javne uprave u Bosni i Hercegovini usvojene na 125. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine održanoj 27.7.2006. godine, i cilja 4.2., točka 4.2.2., DIO ŠEST e-UPRAVA Revidiranog Akcijskog plana 1 usvojenog na 153. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine održanoj 14.6.2011. godine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 146. sjednici održanoj 18. lipnja 2018. godine, donijelo je

**ODLUKU
O USVAJANJU OKVIRA INTEROPERABILNOSTI
BOSNE I HERCEGOVINE**

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom usvaja se Okvir interoperabilnosti Bosne i Hercegovine s ciljem osiguranja kompatibilnosti informacijskih sustava i procesa te pružanja objedinjenih i korisnički usmjerenih usluga iz nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine i čini njen sastavni dio.

Članak 2.
(Opseg primjene)

- (1) Okvir interoperabilnosti Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: Okvir interoperabilnosti), koji je sastavni dio ove Odluke, primjenjuje se u svim institucijama Bosne i Hercegovine, osim u onom dijelu i poslovima koji nisu u suprotnosti s važećim zakonskim propisima kojima se uređuje njihov rad i nadležnost.
- (2) Izuzetno od stavka (1), Okvir interoperabilnosti ne primjenjuje se u Predsjedništvu Bosne i Hercegovine,

Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, Sudu Bosne i Hercegovine, Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine i Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

Članak 3.
(Svrha)

Ovom Odlukom Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: VMBiH) prihvata preporuke i odrednice Europskog okvira interoperabilnosti 2.0 (European Interoperability Framework 2.0) kao temelj Okvira interoperabilnosti, radi postizanja sljedeće svrhe:

- a) razmjene elektroničkih dokumenata i elektroničke usluge između tijela uprave iste razine (vlastita interoperabilnost),
- b) elektroničke razmjene podataka između tijela uprave različite razine (zajednička interoperabilnost),
- c) razmjene elektroničkih dokumenata i podataka s institucijama Europske unije i vlada drugih država.

Članak 4.
(Koristi od primjene Okvira interoperabilnosti)

Usvajanjem Okvira interoperabilnosti kroz pravnu, procesno-organizacijsku, semantičku i tehničku interoperabilnost stvaraju se pretpostavke za razvoj i pružanje elektroničkih usluga tijela uprave za građane i gospodarske subjekte, lokalnu samoupravu i ostale skupine korisnika usluga tijela uprave u Bosni i Hercegovini.

Članak 5.

(Vremenski okviri modernizacije javnih registara)

- (1) Od nadležnih tijela institucija Bosne i Hercegovine traži se da stvore uvjete za pružanje elektroničkih usluga iz svoje nadležnosti u razdoblju od 2019. do 2021. godine uspostavljanjem registara kao temelja za pružanje elektroničkih usluga.
- (2) Traži se od nadležnih tijela entiteta da, shodno usvojenim okvirima interoperabilnosti, stvore uvjete za pružanje elektroničkih usluga u sljedećem vremenskom okviru:

- a) 2019. godine 1. faza: registar gospodarskih subjekata i pravnih osoba;
- b) 2019. godine 2. faza: o stanovništvu i matične knjige (2019.-2020.);
- c) 2021. godine 3. faza: podaci o prostoru, objektima i GIS karte (geografski informacijski sustav) (2019.-2021.).

Članak 6.

(Sporazumi i protokoli o interoperabilnosti)

- (1) Pri primjeni trogodišnjih provedbenih planova, odnosno pripadajućih projekata, institucije iz članka 2. ove Odluke dužne su zaključivati međusobne sporazume i protokole o interoperabilnosti, kao i s tijelima uprave na svim razinama.
- (2) U cilju uspješnog razvoja i održavanja elektroničkih usluga, institucije pravilnicima uređuju sadržaj usluga, podatke koji se stavljaju na korištenje, komunikacijske kanale, sigurnosne preduvjete, visinu naknada (ukoliko je ista predviđena drugim propisima), kao i ostala pitanja koja se odnose na elektroničke javne servise.

Članak 7.

(Koordinacija za interoperabilnost)

- (1) U svrhu provedbe ove Odluke, VMBiH utemeljuje Koordinaciju za interoperabilnost Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: Koordinacija za interoperabilnost), kao stručno i savjetodavno tijelo VMBiH za oblast provedbe servisa i usluga iz nadležnosti VMBiH.
- (2) VMBiH posebnom odlukom imenuje članove Koordinacije za interoperabilnost, a na prijedlog Generalnog tajništva Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: Generalno tajništvo VMBiH).
- (3) Koordinaciju za interoperabilnost čine:
 - a) dva predstavnika iz Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine,
 - b) dva predstavnika iz Uprave za indirektno – neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine,
 - c) dva predstavnika iz Agencije za identifikacijske isprave, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine,
 - d) dva predstavnika iz Generalnog tajništva Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (Odsjek za eVladu),
 - e) dva predstavnika iz Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: Ministarstvo),
 - f) dva predstavnika Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine.
- (4) Zadaci Koordinacije za interoperabilnost su:
 - a) pripremanje i usuglašavanje nacrti i prijedloga dokumenata iz nadležnosti VMBiH u vezi s interoperabilnošću,
 - b) usuglašavanje prijedloga planskih i provedbenih dokumenata koje usvaja VMBiH u vezi s interoperabilnošću,
 - c) aktivno sudjelovanje u praćenju provedbe planiranih aktivnosti u cilju uspostave i održavanja Okvira interoperabilnosti,
 - d) koordiniranje provedbe Okvira interoperabilnosti između institucija te unutar vlastitih organizacija,
 - e) koordiniranje aktivnosti i projekata institucija iz oblasti interoperabilnosti,
 - f) poticanje i razvijanje svijesti o potrebi primjene i provedbe Okvira interoperabilnosti,
 - g) godišnje izvješćivanje VMBiH, uključujući i dostavljanje informacija o stanju razvijenosti interoperabilnosti institucija,

- h) uspostava, održavanje i korištenje knjižnice strateških i provedbenih dokumenata interoperabilnosti, metodoloških dokumenata, kataloga tehničkih normi i sl.,
- i) koordiniranje uspostave i prilagodbe informacijsko-komunikacijske infrastrukture s ciljem postizanja interoperabilnosti i uspostave usluga u institucijama Bosne i Hercegovine.

- (5) Koordinacija za interoperabilnost, po potrebi, u svoj rad uključuje predstavnike drugih zainteresiranih institucija, stručnjake iz informacijsko-komunikacijsko-tehnološke industrije i akademske zajednice.

Članak 8.

(Interresorna radna skupina)

- (1) VMBiH posebnom odlukom imenuje Interresornu radnu skupinu za interoperabilnost Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: Interresorna radna skupina), na prijedlog Ministarstva.
- (2) Interresornu radnu skupinu čine:
 - a) po četiri predstavnika entiteta Bosne i Hercegovine, koja predlažu entitetske vlade,
 - b) četiri predstavnika Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: Brčko distrikt BiH), koja predlaže Vlada Brčko distrikta BiH,
 - c) četiri predstavnika VMBiH, koja predlaže VMBiH.
- (3) Zadaci Interresorne radne skupine su:
 - a) suradnja s nadležnim tijelima Europske unije u vezi s razvojem okvira europskih javnih usluga,
 - b) uspostava i prilagodba informacijsko-komunikacijske infrastrukture s ciljem postizanja interoperabilnosti i uspostave usluga u tijelima uprave na svim razinama,
 - c) izrada pravnih akata kojima se uređuje interoperabilnost usluga javne uprave,
 - d) utvrđivanje područja i načina povezivanja zajedničkih i vlastitih infrastruktura interoperabilnosti,
 - e) koordinacija aktivnosti prilikom realiziranja usluga iz članka 5. ove Odluke,
 - f) izvješćivanje o realiziranju usluga iz članka 5. ove Odluke,
 - g) podizanje svijesti javnosti o interoperabilnosti i mogućnostima korištenja elektroničkih usluga u radu tijela uprave.
- (4) Sve odluke Interresorna radna skupina donosi konsenzusom.

Članak 9.

(Zaduženja institucija za interoperabilnost na razini institucija Bosne i Hercegovine)

- (1) Na razini institucija Bosne i Hercegovine, Ministarstvo je zaduženo za:
 - a) pripremanje odluke o imenovanju članova u Interresornu radnu skupinu,
 - b) izradu prijedloga i nacrti trogodišnjeg programa na razini VMBiH,
 - c) prikupljanje zahtjeva za budžetiranje projekata/investicija u infrastrukturu interoperabilnosti,
 - d) predlaganje propisa i odluka u vezi s interoperabilnošću,
 - e) bilježenje dobre prakse i populariziranje učinaka,
 - f) pružanje stručne i administrativne pomoći predstavnicima tijela uprave svih razina u Interresornoj radnoj skupini,
 - g) objedinjavanje rezultata praćenja tijela uprave svih razina u svrhu praćenja i izvješćivanja o razvoju elektroničkih usluga, elektroničkih javnih registara i primjeni interoperabilnosti u Bosni i Hercegovini,

- h) stručnu potporu za održavanje Okvira interoperabilnosti.
- (2) Na razini institucija Bosne i Hercegovine, Generalno tajništvo VMBiH je zaduženo za:
- izgradnju i održavanje infrastrukture interoperabilnosti,
 - pružanje tehničke potpore Koordinaciji za interoperabilnost i mjerenje uspješnosti primjene interoperabilnosti,
 - izradu godišnjih operativnih planova za provedbu trogodišnjeg plana interoperabilnosti,
 - objavljivanje relevantnih standarda, preporuka i arhitektura sukladno važećim pravnim propisima,
 - pružanje stručne pomoći institucijama u pripremi projekata, izradi pravilnika, pripremi tenderske dokumentacije i dizajnu rješenja, uz korištenje standarda i preporuka Okvira interoperabilnosti,
 - provedbu projekata razvoja i primjene tipskih sporazuma i protokola za interoperabilnost,
 - razvijanje, održavanje i nadziranje infrastrukture interoperabilnosti, kao što su: knjižnica dokumenata interoperabilnosti, repozitorij poslovnih procesa, metarječnik i rječnik podataka, knjižnice XML (EXtensible Markup Language - prošireni označeni jezik) shema dokumenata, servisne sabirnice javne uprave, PKI infrastruktura (Public Key Infrastructure - infrastruktura javnih ključeva), katalog javnih registara i elektroničkih usluga, portal dobrih e-praksi,
 - sudjelovanje u održavanju Okvira interoperabilnosti,
 - pružanje stručne i administrativne pomoći u radu Koordinacije za interoperabilnost,
 - stručnu potporu za održavanje Okvira interoperabilnosti i vlastitih specifičnosti (procesne, semantičke, tehničke) u institucijama Bosne i Hercegovine,
 - praćenje rezultata i provedbu mjerenja prema aktualnom radnom okviru Europske unije,
 - praćenje razvoja elektroničkih usluga, elektroničkih javnih registara i primjene interoperabilnosti.

Članak 10.

(Realizacija Odluke)

Za realizaciju ove Odluke i uspostavu mehanizma suradnje s Koordinacijom za interoperabilnost iz članka 7. ove Odluke i Interresornom radnom skupinom iz članka 8. ove Odluke zadužuje se Ministarstvo i Generalno tajništvo VMBiH.

Članak 11.

(Naknada za rad u Interresornoj radnoj skupini)

Troškove naknade za rad imenovanih predstavnika u Interresornoj radnoj skupini snosi institucija koja ih je imenovala.

Članak 12.

(Provedbeni planovi)

Ministarstvo podnosi Vijeću ministara BiH na usvajanje trogodišnji provedbeni plan, u roku od 60 dana od stupanja ove Odluke na snagu, čime se postavljaju okviri projektima interoperabilnosti za institucije iz članka 2. ove Odluke.

Članak 13.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 114/18
18. lipnja 2018. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. Denis Zvizdić, v. r.

Naziv projekta:

"Izrada i uspostavljanje okvira interoperabilnosti i standarda za razmjenu podataka"

OKVIR INTEROPERABILNOSTI

BOSNE I HERCEGOVINE

Projekt implementira:

Infodom d.o.o.

Projekt financira:

Fond za reformu javne uprave u BiH

Povijest verzija:

Datum	Verzija	Opis
18-01-2012	1.0	Inicijalna verzija
14-08-2012	1.1	Usklađivanje s izmjenama u isporuci K1.2.
12-9-2012	1.2	Usklađivanje poglavlja 5 i 6 prema komentarima RS sa sastanka IT 6.9.2012.,
02-10-2012	1.3	Usklađivanje dokumenta prema komentarima VM, DBBiH
04-10-2012	2.0	Usklađivanje nakon zajedničkog sastanka Implementacijskog i Nadzornog tima 3.10.2012.
12-10-2012	2.1	Poboljšanja, novo poglavlje 2.7, redizajn poglavlja 6. Pojašnjenje pojma "vlada"
20-11-2012	2.2	Stilska usklađivanja, usklađivanje dokumenta prema komentarima Vijeća ministara BiH, promjena imena Radne grupe u Interresornu radnu grupu

BOSNA I HERCEGOVINA

OKVIR INTEROPERABILNOSTI

BOSNE I HERCEGOVINE

Sarajevo, (mjesec, godina)

SKRAĆENICE

SKRAĆENICA	OPIS
BiH	Bosna i Hercegovina
EU	Europska unija
DG	Općih uprava Europskoga povjerenstva (eng. Directorate General)
IKT	Informacijsko-komunikacijska tehnologija
XML	EXtensible Markup Language
EIF	European Interoperability Framework
UN/CEFACT	UN Centre for Trade Facilitation and Electronic Business
CCTS	Core Components Technical Specification
CCL	Core Components Library
GSB	Servisna sabirnica (eng. Government Service Bus)
PKI	Infrastruktura javnog ključa (eng. Public Key Infrastructure)
GPM	mjerenje uspješnosti uprave (eng. Government Performance Management)
KPI	ključni pokazatelji uspješnosti (eng. Key Performance Indicators)
EUROSTAT	the Statistical Office of the European Communities (Statistički ured Europske unije)
vlada	U ovom dokumentu, ukoliko nije drugačije precizirano, pojam "vlada" odnosi se na Vijeće ministara BiH, entitetsku vladu, Vladu Brčko Distrikta ili jednu od vlada ostalih upravnih razina.

1. Uvod

Ubrzanje razvitka Bosne i Hercegovine vezano je i za daljnju modernizaciju rada tijela i institucija javne uprave.

Zakonima i drugim propisima utvrđeno je da su podaci iz registara i evidencija službeni, i kao takvi, trebaju biti stavljeni u službu za usluge prema građanima, gospodarstvu i društvu općenito.

U nastojanju da svoje građane, gospodarske subjekte i druge subjekte društva posluže što suvremenijim elektroničkim uslugama, Vijeću ministara BiH i vladama ostalih upravnih razina trebaju podaci koji nastaju ne samo u području njihovih ovlasti, nego i podaci koji nastaju temeljem ovlasti ostalih upravnih razina jer niti Vijeće ministara BiH niti vlade ostalih upravnih razina nemaju sve podatke koji im trebaju da bi u potpunosti pružili elektroničke usluge svojim građanima. Takve situacije nastaju

zbog različitih mjesta rođenja građana, promjena prebivališta stanovništva ili promjena sjedišta kompanija.

Stoga, Vijeće ministara BiH i vlade ostalih upravnih razina moraju, za podatke iz svojih izvornih javnih registara, organizirati javnu upotrebu temeljenu na zakonima i drugim propisima. Pored toga što Vijeće ministara BiH i vlade ostalih upravnih razina moraju organizirati i propisati rad organa iz svoje nadležnosti, istovremeno je bitno, a one su i odgovorne da, kroz planove i finansijska sredstva, omoguće sinkronicitet spremnosti elektronički dostupnih javnih registara tako da svi subjekti javne uprave u Bosni i Hercegovini na svim administrativnim nivoima omoguće razmjenu službenih podataka na pravno prihvatljiv način.

Uspješnom primjenom interoperabilnosti i novih elektroničkih usluga, temeljenih na elektronički dostupnim javnim registrima, očekuje se značajno povećanje zadovoljstva građana, privrednih subjekata i drugih sastavnica društva.

Interoperabilnost podrazumijeva sposobnost da se elektronički dokumenti i poruke razmjenjuju, a podaci iz njih uporabe i pohrane na pravno prihvatljiv način. Korisnost i učinci interoperabilnosti vezani su za:

- elektroničke usluge i između razmjenu podataka institucija jedne upravne razine (vlastita interoperabilnost),
- razmjenu podataka među institucijama različitih upravnih razina (zajednička interoperabilnost),
- razmjenu dokumenata i podataka s institucijama Europske unije i vlada drugih država.

Svrha ovog dokumenta je predložiti koncept, pravila i standarde koji će kroz implementaciju interoperabilnosti:

1. Povećati učinkovitost javne uprave.
2. Povećati kvalitetu usluga javne uprave.
3. Smanjiti troškove javne uprave.
4. Optimizirati IKT integraciju javne uprave.

Interoperabilnost je zajedničko pitanje u Bosni i Hercegovini te infrastrukturno dobro koje će omogućiti da se na temelju znanstveno tehnološkog razvitka, na učinkovit način, upotrijebe najnovije metode i modeli poslovanja bazirani na modernim informacijsko-komunikacijskim tehnologijama. Uspostava i održavanje interoperabilnosti zahtjeva multidisciplinarni pristup koji uključuje primjenu multidisciplinarnih naučnih metoda i modernih tehnologija. Posebno su važni instrumenti za implementaciju interoperabilnosti i elektroničko poslovanje, uređeni posebnim propisima: elektronički potpis, elektronički identitet, elektronički dokument i slični.

Usuglašeni sadržaji (modeli, standardi, rječnici, XML sheme, itd.) predstavljaju javno dobro, od posebne vrijednosti, kojemu pravo pristupa ima svako fizičko i pravno lice u Bosni i Hercegovini te će biti javno objavljeni.

Nakon usvajanja ovoga Okvira interoperabilnosti u Bosni i Hercegovini, Vijeće ministara BiH i vlade ostalih upravnih razina odlučit će o dinamici implementacije interoperabilnosti i financiranju kroz dugoročne razvojne programe i projekte, na način da će se:

- postaviti institucionalne nadležnosti i osigurati institucionalni radni kapaciteti,
- izgraditi infrastrukture interoperabilnosti te
- paralelno modernizirati javne registre i
- razvijati elektroničke usluge prema građanima, gospodarskim subjektima, lokalnoj samoupravi i ostalim društvenim subjektima.

Implementacija Okvira interoperabilnosti BiH regulirat će se sporazumima o interoperabilnosti između institucija koje sudjeluju u pružanju određene elektroničke usluge javne uprave, a za svaku pojedinu elektroničku uslugu, institucije će zaključiti protokole o

interoperabilnosti koji će sadržavati detaljne specifikacije vezane za pravnu, procesnu, semantičku i tehnološku interoperabilnost.

Okvir interoperabilnosti u BiH temelji se na Europskom okviru interoperabilnosti EIF 2.0, koji se prihvaća kao ishodište.

2. Okvir interoperabilnosti BiH

2.1 Definicija i cilj

Interoperabilnost¹ predstavlja sposobnost različitih i raznovrsnih organizacija za interakciju u skladu sa zajedničkim korisnim i usuglašenim ciljevima. Sposobnost zasebnih i različitih organizacija da međusobno djeluju u smjeru postizanja dogovorenih ciljeva uključuje razmjenu podataka, informacija i znanja, povezivanje poslovnih procesa i korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Okvir interoperabilnosti² predstavlja pristup uspostavi interoperabilnosti između institucija javne uprave, koje imaju potrebu zajednički raditi na pružanju usluga javne uprave građanima, gospodarskim subjektima i drugim institucijama javne uprave, usuglašen između svih upravnih razina. Okvir sadrži specifikaciju usuglašenih elemenata interoperabilnosti poput modela, standarda, rječnika, koncepata, principa, zajedničkih politika i vodilja.

U fokusu Okvira interoperabilnosti jesu:

- elektroničke usluge za građane i gospodarske subjekte,
- povezivanje poslovnih procesa na kojima se temelji pružanje usluga javne uprave,
- razmjene podataka iz javnih registara za elektroničke usluge,
- mjerenje performansi javne uprave u odnosu na komunikaciju s građanima, gospodarskim i drugim subjektima,
- mjerenje performansi javne uprave u odnosu na komunikaciju s drugim tijelima javne uprave.

Okvir interoperabilnosti podržava postojeće ciljeve reforme javne uprave sa zajedničkim ciljem stvaranja:

- učinkovitije i efikasnije javne uprave (državne, entitetske, kantonalne, lokalne) odgovorne za posao koji obavljaju,
- javne uprave koja služi građanima/gospodarskim subjektima na bolji način za manje novca,
- javne uprave koja radi na temelju transparentnih i otvorenih procedura,
- javne uprave koja ispunjava uvjete potrebne za europske integracije,
- javne uprave koja omogućava kontinuirani i održivi društveno-ekonomski razvitak.

Sukladno strateškom opredjeljenju Bosne i Hercegovine za pridruživanje Europskoj uniji, javna uprava treba, kod uspostave okvira za upravljanje aktivnostima iz područja interoperabilnosti, uzeti u obzir i okvir Europske unije (EIF 2.0 iz 2010. godine), posebno standardnu podjelu pregovaračkih područja te ustavne ovlasti svih razina vlasti, a kako bi se postupak pridruživanja mogao kvalitetno provoditi.

2.2 Svrha

Okvir interoperabilnosti BiH definira strateška polazišta za provedbu političke volje Vijeća ministara BiH i vlada ostalih upravnih razina za postizanje interoperabilnosti između institucija javne uprave, kako unutar iste upravne razine, tako i između institucija različitih upravnih razina.

U fokusu interoperabilnosti jesu elektroničke usluge prema građanima i gospodarskim subjektima. Bosna i Hercegovina u

¹ Izvor: European Interoperability Framework (EIF) 2.0, poglavlje 1.2 Definitions, 1.2.2 Interoperability, str. 2.

² Izvor: European Interoperability Framework (EIF) 2.0, poglavlje 1.2 Definitions, 1.2.3 Interoperability Framework, str. 2.

procesu pristupanja Europskoj uniji fokusira se na usluge iz Europskog okvira interoperabilnosti EIF 2.0:

Poslovanje

- 1 Registracija poduzeća
- 2 Javna nabava
- 3 Prijava patenata i žigova
- 4 Zaštita potrošača, označavanje, pakiranje

Dozvole i potvrde

- 5 Izvodi iz matica rođenih i vjenčanih
- 6 Vozačke dozvole
- 7 Pasoši i vize
- 8 Radne dozvole, dozvole boravka
- 9 Registracija vozila

Obrazovanje

- 10 Osnivanje škola i fakulteta
- 11 Stipendije

Porezi za građane

- 12 On-line prijava poreza

Socijalno osiguranje

- 13 Informacije o uslugama u sustavu socijalnih osiguranja
- 14 Olakšice za nezaposlene
- 15 Dječji doplatak
- 16 Mirovine
- 17 Zdravstveno osiguranje

Prikupljanje statističkih podataka

- 18 Porezi za poslovne subjekte
- 19 Povrat PDV-a
- 20 Informacije o poreznim poticajima
- 21 Deklaracija trošarina roba

Rad

- 22 Priznavanje kvalifikacija i diploma
- 23 Traženje posla

Potrošači

- 24 Informacije o carinskim obvezama
- 25 Carinske deklaracije.

Glavne vodilje u izgradnji interoperabilnosti jesu:

- Svijest o značenju i učincima interoperabilnosti.
- Politička volja za potporu i ubrzano uvođenje.
- U mjeri u kojoj je to moguće, liberalizacija tržišta usluga informacijskog društva baziranih na potrebnim facilitatorima.
- Uspostava organizacijskog kapaciteta koji će:
 - pripremati donošenje odluka o interoperabilnosti,
 - provoditi/implementirati interoperabilnosti (IT službe institucija javne uprave),
 - eksploatirati interoperabilnost za javne registre,
 - biti odgovoran za elemente interoperabilnosti (elektronički potpis, rječnici, repozitoriji, tehnički standardi....).
- Uspostava cikličkog mehanizma donošenja novih elemenata interoperabilnosti te proces njihovog održavanja kroz izmjene i dopune.
- Ugradnja XML shema elektroničkih obrazaca u nove propise tipa pravilnici, uputstva i slično.
- Uključivanje akademske zajednice (univerziteta) jer je interoperabilnost najsloženije pitanje u procesu modernizacije javne uprave i primjene IKT.

- Multidisciplinarnost i tehnološki aspekt interoperabilnosti pozicionira interoperabilnost i u oblast naučno-tehnološkog razvitka.

2.3 Zainteresirane strane

Zainteresirane strane u implementaciji Okvira interoperabilnosti su sve institucije, organizacije i pojedinci koji sudjeluju u upravljanju Okvirom, održivosti interoperabilnosti i pružanju elektroničkih usluga javne uprave građanima i gospodarskim subjektima

- Vijeće ministara BiH,
- Vlada Federacije BiH,
- Vlada Republike Srpske,
- Vlada Brčko Distrikta BiH,
- ministarstva i druga tijela uprave na svim administrativnim razinama,
- ostale institucije javne uprave na svim administrativnim razinama, javni sektor.

Zainteresirane strane kroz sustav koordinacije razvijaju i održavaju usuglašeni model interoperabilnosti, standarde, preporuke, vodilje i ostale dokumente okvira kako bi omogućili pružanje elektroničkih usluga javne uprave na interoperabilan način.

Pored navedenih, postoje i zainteresirane strane kojima se primjena Okvira interoperabilnosti BiH preporučuje jer se na taj način može postići interoperabilnost sa sustavima javne uprave:

- tijela jedinica lokalne samouprave,
- javna poduzeća,
- pravne osobe s javnim ovlastima,
- znanstvene, obrazovne i razvojne institucije.

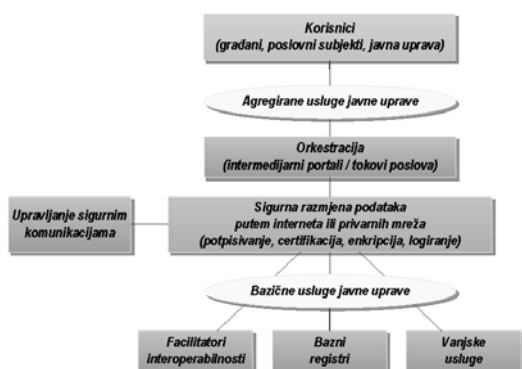
Sukladno dobroj poslovnoj praksi, vrlo je važna primjena i adekvatna potpora Okvira interoperabilnosti BiH od strane struke (IKT sektor) koja sa svojim kapacitetima sudjeluje u projektima primjene informacijske i komunikacijske tehnologije u javnoj upravi.

2.4 Konceptualni model okvira interoperabilnosti

Ishodište konceptualnog modela okvira interoperabilnosti jest pružanje elektroničkih usluga javne uprave građanima, gospodarskim subjektima i institucijama javne uprave na svim razinama čime će javna uprava:

- Modernizirati poslovanje.
- Povećati efikasnost.
- Sniziti troškove.
- Povećati transparentnost poslovanja.
- Povećati stupanj zaštite i povjerenja u podatke koje vodi.

Svaka usluga javne uprave korisnicima (građanima, gospodarstvu, javnoj upravi) jest agregirana usluga javne uprave koja inicira pokretanje bazičnih usluga javne uprave. Konceptualni model pružanja usluga javne uprave ilustrira na koji način korisnici usluga (građani, gospodarstvo, javna uprava) dobivaju isporuku željenih (agregiranih) elektroničkih usluga javne uprave na pouzdan način orkestracijom bazičnih usluga javne uprave uz pomoć sigurnih informacijsko-komunikacijskih infrastruktura. Bazične usluge javne uprave obuhvaćaju usluge povezane s vođenjem izvornih registara, korištenjem vanjskih usluga poput provjere valjanosti elektroničkog potpisa i korištenjem facilitatora interoperabilnosti poput infrastrukture javnog ključa.

Slika 1. Konceptualni model pružanja usluga javne uprave ¹

Uspješnost prelaska na elektroničku javnu upravu temelji se na postupnom prelasku s pružanja usluga konvencionalnim putevima (šalter, pisarnica, pošta...) na elektroničko pružanje usluga (portali, elektronička pošta, razmjena podataka, mobilni uređaji...).

Dizajn i razvitak informacijskih sustava na kojima se temelji pružanje usluga javne uprave često zahvaća više institucija (moguće različitih administrativnih razina), stoga će institucije javne uprave svoje aktivnosti koordinirati s drugim institucijama (moguće različitih administrativnih razina) sa ciljem uspostave konzistentnog i održivog informacijsko-komunikacijskog ekosustava javne uprave u BiH. Kohezivni dio ovoga informacijsko komunikacijskog ekosustava sastoji se od minimalne zajedničke infrastrukture koja na svim razinama interoperabilnosti osigurava sposobnost institucija da orkestriraju bazične usluge javne uprave pri pružanju agregiranih.

Minimalna zajednička infrastruktura interoperabilnosti nužan je preduvjet uspješne implementacije Okvira interoperabilnosti, a čine ju:

- Model Okvira interoperabilnosti BiH sa bibliotekom dokumenata Okvira.
- Interresorna radna grupa za interoperabilnost (stručnjaci iz svih upravnih razina).
- Međunarodna razmjena službenih elektroničkih dokumenata i elektroničkih poruka s institucijama Europske unije.
- Zajednički popis nadležnih institucija javne uprave za pitanja interoperabilnosti (u cijelosti i po komponentama) uključujući i pitanje obavljanja administrativnih poslova za pojedine koordinacije.
- Repozitorij semantičke interoperabilnosti sa distribuiranim rječnicima vlada pojedinih upravnih razina baziranih na tehničkoj specifikaciji UN/CEFACT CCTS i međunarodnoj biblioteci jezgrenih komponenti (UN/CEFACT CCL).
- Zajednička struktura kataloga javnih registara, institucije koje ih vode, prema kojim propisima ih vode, sadržaj registara prema propisima na transparentan način.
- Regulatorni okvir za interoperabilnost primjene elektroničkog potpisa.
- Otvoreni katalog tehničkih standarda.
- Repozitorij generičkih poslovnih procesa javne uprave.
- Biblioteke softverskih komponenta - otvoreni kôd koji uključuje međunarodne komponente za specifične namjene (opcionarno).
- Portal dobre prakse (opcionarno).

¹ Izvor: European Interoperability Framework (EIF) 2.0, Figure 3-1, str. 14.

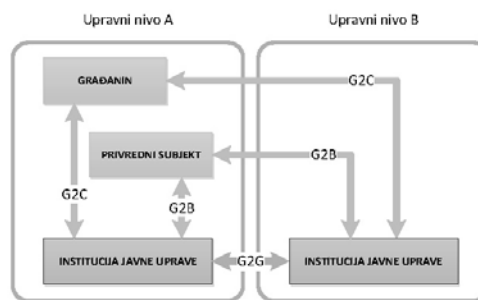
Minimalna vlastita infrastruktura interoperabilnosti jedne upravne razine u opsegu je ista kao i zajednička. Za razliku od zajedničke Interresorne radne grupe za interoperabilnost, koordinacijski mehanizam jedne upravne razine počiva na Koordinaciji za interoperabilnost te upravne razine.

Dodatno, na pojedinoj upravnoj razini, uspostavljaju se resursi za planiranje i praćenje razvitka elektroničkih usluga iz domena te upravne razine:

- Katalog javnih registara i baza podataka kao podatkovne imovine koja je najvrijedniji resurs javne uprave.
- Katalog usluga, elektroničkih i konvencionalnih, kao temelja za planiranje i praćenje napretka.
- Repozitorij poslovnih procesa kao temelje za organizacijsko i procesno poravnanje institucija pružatelja usluga.
- Servisne sabirnice javne uprave
- Katalog upravnih tarifa/taksi za pokretanje i provođenje upravnih i drugih postupaka.

2.5 Scenariji pružanja usluga

Pružanje usluga javne uprave odvija se kroz nekoliko mogućih scenarija. Svi scenariji na jednoj strani imaju građane i gospodarske subjekte, a na drugoj institucije pojedinih administrativnih razina. Ovisno o životnoj situaciji u kojoj se nalaze, građani i gospodarski subjekti koriste usluge različitih administrativnih razina.

Slika 2. Scenariji komunikacije građana/privrednih subjekata sa institucijama javne uprave ²

Implementacijom Okvira interoperabilnosti građani i privrednici Bosne i Hercegovine imaju mogućnost kroz jedinstveni elektronički pristup dobiti bilo koju elektroničku uslugu javne uprave u Bosni Hercegovini:

- a. građanin unutar jedne upravne razine traži i dobiva uslugu, pri čemu se usluga pruža ili unutar jedne institucije ili orkestracijom bazičnih usluga institucija iste upravne razine,
- b. građanin unutar jedne upravne razine traži i dobiva uslugu pri čemu se usluga pruža orkestracijom bazičnih usluga institucija dvaju ili više upravnih razina,
- c. građanin traži uslugu druge upravne razine, i dobiva ju od druge upravne razine

Obzirom da građani i privredni subjekti primarno pokreću agregirane usluge, njihovo je očekivanje je građana i gospodarskih subjekata da institucije javne uprave prikupe dokumentaciju/podatke od drugih institucija javne uprave po službenoj dužnosti kada za to postoji potreba sukladno propisima. Stoga će institucije osigurati ostalim institucijama javne uprave elektronički pristup i/ili razmjenu podataka po službenoj dužnosti, u skladu s propisima, bez obzira na upravnu razinu kojoj pripadaju. Građani i gospodarski subjekti vlasnici su svojih

² Izvor: European Interoperability Framework (EIF) 2.0, Figure 1-3, str. 5.

podataka, i zakonito je njihove podatke primijeniti samo za propisanu svrhu. Sukladno propisima o zaštiti ličnih podataka, zabranjeno je skladištenje i naknadna uporaba njihovih podataka izvan propisanog opsega i svrhe za koju su pribavljeni.

Institucije će pružanje agregiranih usluga temeljiti na orkestraciji interoperabilnih temeljnih usluga javne uprave različitih administrativnih razina. Pri tome, institucije javne uprave, kao vlasnici podataka u registrima iz svoje nadležnosti, smiju skladištiti podatke samo u opsegu i za svrhu propisanu pravnim okvirom i ne smiju raditi redundantne kopije podataka iz nadležnosti drugih institucija.

2.6 Struktura Okvira interoperabilnosti BiH

Vijeće ministara BiH i vlade ostalih upravnih razina harmoniziraju sustav interoperabilnosti u Bosni i Hercegovini donošenjem sljedećih regulatornih i provedbenih akata:

- Odluke o usvajanju Okvira interoperabilnosti BiH,
- Okvir interoperabilnosti BiH,
- Dugoročni razvojni programi interoperabilnosti,
- Sporazumi o interoperabilnosti sa uvjetima razmjene elektroničkih dokumenata i poruka,
- Uputstva o primjeni vodilja, preporuka i standarda.

Odluke o usvajanju Okvira interoperabilnosti BiH predstavljaju političku odluku jedne administrativne razine za implementaciju interoperabilnosti u javnoj upravi.

Odluke o usvajanju Okvira interoperabilnosti BiH definiraju odnos Okvira interoperabilnosti prema reformi javne uprave i prelasku na elektroničku javnu upravu te sadrže dugoročne planove uspostave interoperabilnosti, institucije nadležne za pitanja i infrastrukturu interoperabilnosti uključujući semantičke i tehnološke standarde, vlastite koordinacijske mehanizme te predstavnike u zajedničkoj Interresornoj radnoj grupi za interoperabilnost.

2.7 Sporazumi i protokoli o interoperabilnosti

Institucije uključene u pružanje agregatne elektroničke usluge formalizirat će međusobnu suradnju sklapanjem sporazuma i protokola, koji će regulirati svaku razinu interoperabilnosti za svaku uslugu: pravni, procesni, semantički i tehnički. Uobičajeno je da se sporazumi sklapaju u formi memoranduma o razumijevanju, a da se protokoli baziraju na sporazumima o razmjeni elektroničkih dokumenata i poruka. Sporazumima će se dinamički dodavati pripadni protokoli sa detaljnim podacima o razmjeni, a vezani za svaku pojedinačnu elektroničku uslugu (između pojedinačnih ministarstava i/ili institucija).

Sporazumi i/ili protokoli moraju biti pisani sa dovoljno detalja da se osigura postizanje cilja: pružanje agregatne elektroničke usluge, uz ostavljanje maksimalne interne autonomije svake uključene institucije, stoga će u njihovu izradu biti uključene nadležne institucije javne uprave za pitanja interoperabilnosti.

Na pravnoj razini, sporazumi o interoperabilnosti determinirani su specifičnim i obvezujućim pravnim okvirima kojima su regulirane usluge (uključujući direktive Europskoga povjerenstva i njihovu transpoziciju u zakonodavstvo Bosne i Hercegovine), te bilateralnim i/ili multilateralnim sporazumima.

Na organizacijskoj/procesnoj razini, sporazumi o interoperabilnosti specificiraju obveze svake strane u poslovnim procesima i uporabi podataka iz elektroničkih usluga. Sporazumi na organizacijskoj razini definiraju očekivanu razinu usluge, procedure eskalacije i potpore, kontaktne podatke i slično, pozivajući se kad je potrebno na semantičku i tehničku interoperabilnost.

Na semantičkoj razini, sporazumi o interoperabilnosti trebaju koristiti referentne taksonomije, sheme, kodne liste (šifrnike), rječnike podataka, biblioteke XML shema dokumenata..., a detaljno specificiraju podatke i njihovu uporabu

u elektroničkoj usluzi (isključivo prema svrsi definiranoj propisima).

Na tehničkoj razini, sporazumi o interoperabilnosti uključuju specifikacije sučelja, komunikacijske protokole, specifikacije razmjene poruka, formate podataka, sigurnosne specifikacije i ostale specifikacije usluge.

U kontekstu pravne i procesne interoperabilnosti, sporazumi, a po potrebi i protokoli, o interoperabilnosti bit će vrlo specifični u sadržaju. U kontekstu tehničke interoperabilnosti, a u manjoj mjeri i u semantičkoj interoperabilnosti, protokoli o interoperabilnosti trebaju koristiti postojeće formalizirane specifikacije.

3. Načela interoperabilnosti

3.1 Koordinativnost i razmjernost

Provedbene odluke o primjeni Okvira interoperabilnosti i njegovih pripadnih standardizacijskih dokumenata donose se na administrativnim razinama koji su najbliži građanima i koji mogu učinkovito i djelotvorno obaviti povjerene im poslove. Stoga svaka upravna razina i svaka institucija okvir primjenjuju u odnosu na vlastite ustavne nadležnosti i s fokusom na usluge koje pružaju građanima i gospodarskim subjektima.

3.2 Korisnik u središtu

Okvir interoperabilnosti temelji se na načelima korisnicima usmjerene uprave u skladu s društvenim potrebama i prioritetima te potrebama korisnika. Vijeće ministara BiH i vlade ostalih upravnih razina teže ispunjenju očekivanja građana i privrednih subjekata:

- Pristup personaliziranim uslugama koje su jednostavne, sigurne i fleksibilne za korištenje.
- Dostava konvencionalnim i elektroničkim kanalima (bilo kako, bilo gdje, bilo kada).
- Pristup uslugama putem jedinstvenih pristupnih točaka (i u slučajevima kada više institucija sudjeluje u pružanju usluge).
- Preuzimanje od korisnika samo informacija nužnih za pružanje usluge.
- Preuzimanje iste informacije od korisnika samo jedanput.
- Ujednačavanje razine dostupnosti istovrsnih elektroničkih usluga građanima na svim upravnim razinama.
- Zaštita privatnosti korisnika.

3.3 Uključivost i dostupnost

Primjenom načela uključivosti i dostupnosti u procesima definicije, dizajna i implementacije pojedinih usluga, svim skupinama korisnika omogućeno je korištenje prednosti koje nudi primjena novih tehnologija s ciljem prevazilaženja pitanja diskriminacije i isključivanja po društvenoj, ekonomskoj ili drugoj temelji.

Institucije javne uprave u BiH osigurat će dostupnost javnih usluga svim građanima, uključujući i osobe s invaliditetom i starije osobe, u skladu sa specifikacijama za e-pristupačnost prepoznatima na europskoj ili međunarodnoj razini.

3.4 Sigurnost i privatnost

Institucije javne uprave u BiH osigurat će privatnost građana i povjerljivost informacija primljenih od privrednih subjekata sukladno pravnom okviru koji regulira privatnost i zaštitu ličnih podataka građana, odnosno postupanja s povjerljivim informacijama privrednih subjekata.

Institucije pružatelji usluga javne uprave uzet će u obzir specifične potrebe svake usluge javne uprave, u kontekstu politike sigurnosti i zaštite privatnosti građana.

3.5 Višejezičnost i višalfabetnost

Pri definiciji, dizajnu i implementaciji svake pojedine usluge, višejezičnost i višalfabetnost moraju biti adresirane s posebnom pažnjom. Očekivanje je građana da komuniciraju s javnom upravom na svom materinjem jeziku. U potpunosti će se poštivati ustavne odredbe o službenim jezicima i pismima.

Prilikom implementacije elektroničkih usluga, informacijski sustavi moraju biti temeljeni na arhitekturama koje podržavaju višejezičnost i oba pisma koja se koriste u BiH. U slučajevima međuinstitucionalne komunikacije, kad god je to moguće, informacije u razmjeni razmjenjivat će se u formatu koji nije ovisan o jeziku i pismu (primjenom zajedničkih rječnika).

3.6 Pojednostavljenje administracije

Poslovni subjekti suočavaju se s troškovima koji proizlaze iz neefikasnosti djelovanja javne uprave u obliku sakupljanja, upravljanja i obrade informacija sukladno važećim pravnim obvezama a koji im ne donose dodane vrijednosti. Stoga je pojednostavljenje administracije te smanjenje administrativnog opterećenja i prepreka nužno za oslobađanje resursa u gospodarstvu.

3.7 Transparentnost

Javna uprava je transparentna prema svojim korisnicima kada oni mogu razumjeti administrativne procese i aktivno pratiti status administrativnih procedura u kojima sudjeluju. Institucije javne uprave u BiH omogućit će transparentnost procedura i usluga koje pružaju.

3.8 Očuvanje informacija

Zapisi i informacije u elektroničkom formatu moraju se čuvati u zakonom propisanom periodu. Za sve zapise i druge oblike informacija institucije javne uprave u BiH će održati njihovu čitljivost, pouzdanost, integritet i dostupnost tijekom vremena čuvanja, a u posebnim slučajevima i trajno.

3.9 Otvorenost

Institucije javne uprave u BiH spremne su dijeliti informacije i znanja unutar interesne zajednice sa krajnjim ciljem brže implementacije novih sustava i smanjenja troškova uspostave usluga. Pri uspostavi usluga, institucije javne uprave u BiH teže otvorenosti u okvirima svojih prioriteta i ograničenja, ustavnih ovlasti te s posebnom pažnjom na zaštitu podataka, zaštitu privatnosti i povjerljivost.

3.10 Višestruko (ponovno) korištenje

Znanja, rješenja, podatke i vrijednosti nastale radom institucija javne uprave u BiH bit će date na raspolaganje drugim institucijama. Institucije javne uprave u BiH će omogućiti višekratno korištenje podataka direktno iz izvornih evidencija i registara, dijeljenje rješenja te suradnju na razvoju zajedničkih rješenja pri implementaciji usluga javne uprave.

3.11 Tehnološka neutralnost i prilagodljivost

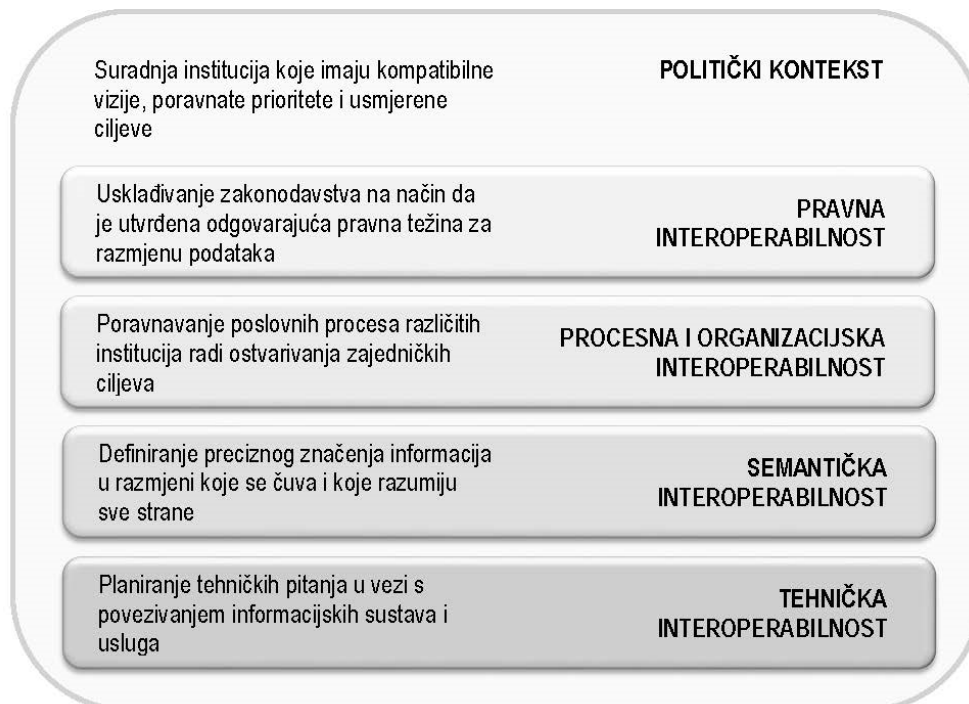
Kod izgradnje informacijskih sustava i uspostave usluga javne uprave, primarni fokus mora biti na funkcionalne potrebe i poslovne procese. Načelo orijentiranosti na korisnika nameće zahtjev da korisnik mora biti tehnološki neovisan. Institucije javne uprave u BiH će izbjegavati nametanje specifičnih tehnoloških rješenja na građane, poduzeća i druge uprave pri uspostavi usluga i izgradnji informacionih sustava. Institucije javne uprave u BiH teže da njihova IKT infrastruktura bude fleksibilna te da osigurava neovisnost elektroničkih usluga javne uprave od organizacije javne uprave i složenosti procesa.

3.12 Djelotvornost i učinkovitost

Usluge javne uprave moraju biti uspostavljene na način da su djelotvorne i učinkovite za građane i gospodarske subjekte te da im osiguravaju najbolju vrijednost za poreze koje uplaćuju.

4. Razine interoperabilnosti

Pri uvođenju novih ili nadogradnji postojećih usluga javne uprave potrebno je adresirati interoperabilnost na četiri razine pazeći pri tome na politički kontekst.

4.1 Politički kontekst

Općenito, politički kontekst podrazumijeva suradnju partnera s kompatibilnim vizijama, poravnatim prioritetima i usmjerenim ciljevima.

Politički kontekst u Bosni i Hercegovini pozicionira Vijeće ministara BiH, entitetske vlade, Vladu Brčko Distrikta BiH te kantonalne vlade kao partnere sa zajedničkom vizijom razvitka informacijskog društva u BiH i provođenja reforme javne uprave iznesene u Strategiji razvitka informacionog društva BiH i Strategiji reforme javne uprave u BiH s poravnatim prioritetima i ciljevima u vezi izgradnje elektroničke javne uprave i primjene IKT u procesu reforme javne uprave.

Uspješnost horizontalnih aktivnosti, koje uključuju više administrativnih razina, ovisi o stupnju političke podrške svake pojedinačne administrativne razine, prioritetu i resursima (financijskim, ljudskim, vremenskim) za postizanje usuglašenih ciljeva u dogovorenim vremenskim okvirima.

4.2 Pravna interoperabilnost

U segmentu postizanja pravne interoperabilnosti potrebno je stvoriti pravni temelj za razmjenu podataka/informacija te uskladiti pravna područja sa svrhom uklanjanja zapreka za postizanje interoperabilnosti unutar i izvan opsega vlastitog upravnog nivoa. Usklađivanjem pravnih područja utvrđuje se postoje li među njima pravne zapreke za postizanje ciljeva unutar dogovorenog političkog konteksta. Ukoliko zapreke dolaze kao posljedica primjene propisa donesenih na višim administrativnim razinama, nužno je usklađivanje pravnih područja na tim razinama.

Pri provedbi svega gore navedenoga, dužna pažnja bit će posvećena poštivanju ustavnog ustrojstva BiH i ustavno definiranih nadležnosti.

4.3 Organizacijska interoperabilnost

Institucije javne uprave u BiH trebaju dokumentirati svoje poslovne procese na kojima se temelji pružanje usluge javne uprave. Također, ukoliko u isporuci usluge sudjeluje više različitih institucija, one trebaju postići dogovor te dokumentirati povezivanje poslovnih procesa. U svrhu dokumentiranja poslovnih procesa preporuča se korištenje referentnih generičkih modela poslovnih procesa i standarda, kao dijela zajedničke infrastrukture interoperabilnosti.

Ukoliko u isporuci usluge sudjeluje više različitih institucija, institucija nadležna za pružanje usluge javne uprave treba s ostalim institucijama dogovoriti međusobne organizacijske odnose u kontekstu isporuke usluga javne uprave. U svrhu regulacije međusobnih prava i obveza, zajedničkih aktivnosti i poslovnih procesa institucije će sklopiti sporazum o interoperabilnosti.

Institucije javne uprave u BiH trebaju propisati politiku upravljanja promjenama unutar svojih ovlasti, kako bi se osigurala kontinuirana isporuka usluga javne uprave. Ukoliko u isporuci usluge sudjeluje više različitih institucija, politika upravljanja promjenama treba predvidjeti sudjelovanje svih institucija.

4.4 Semantička interoperabilnost

Semantička interoperabilnost je sposobnost svih strana da na isti način tumače značenja podataka/informacija koje razmjenjuju. Semantička interoperabilnost osigurava da je točnost značenja jednog podatka razumljiva i održana tijekom svih procesa razmjena u koje je taj podatak uključen. U tu svrhu institucije javne uprave u BiH koristit će referentne semantičke komponente, kao dijela zajedničke infrastrukture interoperabilnosti.

Semantička imovina (eng. Semantic Assets) obuhvaća sve resurse potrebne za ostvarivanje semantičke interoperabilnosti. Čine ju klasifikacijski sustavi, nomenklature, šifarnici,

pojmovnici, rječnici, XML sheme i slični popisi, te specifikacija njihovih međusobnih veza i pravila preslikavanja među njima.

Institucije javne uprave u BiH će postupati s posebnom pažnjom u vezi sa zaštitom osobnih podataka građana.

4.5 Tehnička interoperabilnost

Tehnička interoperabilnost odnosi se na sve tehničke aspekte povezivanja dvaju ili više informacijskih sustava, a uključuje specifikacije sučelja, servisa za podatkovno povezivanje, servisa za interkonekciju, prezentaciju podataka... Institucije javne uprave u BiH primjenjivat će usuglašene tehničke standarde sa svrhom efikasnijeg i učinkovitijeg upravljanja i mobilizacije IKT resursa javne uprave, kao dijela zajedničke infrastrukture interoperabilnosti. U područjima u kojima nije preporučen standard, institucije javne uprave u BiH primjenjivat će sektorske standarde i specifikacije.

5. Upravljanje Okvirom

Okvir interoperabilnosti djeluje u kompleksnom okruženju podložnom čestim promjenama, te je potrebno održivo upravljanje modelom Okvira interoperabilnosti. Upravljanje Okvirom interoperabilnosti temelj je primjene i upravljanja promjenama Okvira. Izvršavanje zadaća svake zainteresirane strane temelj je mehanizma održavanja Okvira interoperabilnosti.

Upravljanje Okvirom interoperabilnosti uzima u obzir ustavnopravno uređenje Bosne i Hercegovine te nužnost međuentitetske suradnje na državnoj razini u pitanjima od zajedničkog interesa u funkcioniranju države Bosne i Hercegovine. Također, u obzir je uzeta specifičnost ustavno pravnog uređenja Federacije BiH te nužnost međukantonalne suradnje na federalnoj razini kao i specifičnost Brčko distrikta BiH kao jedinstvene administrativne jedinice lokalne samouprave pod suverenitetom BiH.

Stoga je za funkcioniranje države Bosne i Hercegovine nužna je saradnjastvih razina vlasti u pitanjima od zajedničkog interesa. Upravljanje Okvirom interoperabilnosti, kao pitanje od zajedničkog interesa u Bosni i Hercegovini, uzima u obzir ustavnopravno uređenje Bosne i Hercegovine.

5.1 Organizacija implementacije Okvira

U BiH implementaciju interoperabilnosti provode sve institucije javne uprave u okviru svojih ustavnih nadležnosti na svim upravnim razinama.

Interes je Vijeća ministara BiH i/ili vlade jedne upravne razine da:

1. imenuje svoje stručnjake za sudjelovanje u održavanju modela Okvira,
2. usvoji dugoročni plan implemetacije Okvira,
3. prati rezultate primjene Okvira,
4. odrediti instituciju nadležnu za pitanja interoperabilnosti.

Interes je jedne institucije javne uprave da:

1. u dugoročnom planu ima svoj projekt za e-Uslugu ili modernizaciju registra s pripadnim financijskim planom,
2. u okviru pripreme projekta, dizajnira se procesni model i okvirni dizajn arhitektura,
3. izradi pravilnik (koji koristi modele preporučene Okvirom),
4. dizajnira vlastiti rječnik i XML sheme i sudjeluje u dizajniranju i nadogradnji zajedničkog rječnika,
5. priprema dokumentacije za javnu nabavku prema preporukama Okvira,
6. dizajnira elektroničke usluge i elektroničko vođenje registara na bazi procesnog modela i usuglašenih standarda,

7. u okviru fizičke izgradnje i implementacije, provede sustav integracijski test i test prihvatljivosti (eng. User Acceptance Test) na bazi prethodnih modela i standarda,
8. za izvršenje usluga koristi interoperabilne servise unutar vlastite administrativne razine i između administrativnih razina.

Horizontalna kolaboracija na razini pojedine upravne razine provodi se putem Koordinacije za interoperabilnost te upravne razine. Na taktičkoj razini, Koordinacija provodi koordinativne aktivnosti u svrhu sinkronizacije i sinergije primjene Okvira interoperabilnosti na operativnoj razini, te u svrhu unaprjeđivanja tehničkih, semantičkih, procesnih i pravnih preporuka u skladu s promjenama tehnologija i strateških/političkih odluka.

Koordinacija između upravnih razina provodi se putem Interesne radne grupe za interoperabilnost u radu koje sudjeluju imenovani predstavnici svih upravnih razina.

Na operativnoj razini, pri implementaciji projekata primjene informacione tehnologije u implementaciji gotovih rješenja, razvoju novih rješenja, nadogradnji postojećih rješenja, integraciji internih sustava ili integraciji s vanjskim sustavima, institucije primjenjuju usuglašene preporuke i standarde. Umjesto stvaranja vlastitih kopija podataka u vlasništvu drugih institucija, tijela trebaju, u najvećoj mogućoj mjeri i sukladno vlastitim prioritetima, koristiti podatke iz izvornih registara integracijom s tim registrima gdje god je ona omogućena.

5.2 Izmjena / Održavanje Okvira

Održivost Okvira interoperabilnosti BiH temelji se na cikličkom mehanizmu prihvaćanja novih elemenata interoperabilnosti te procesu njihovog održavanja kroz izmjene i dopune.

Minimalni zajednički mehanizmi za osiguranje održivosti sustava interoperabilnosti obuhvaćaju:

- Mehanizam održavanja okvira interoperabilnosti.
- Mehanizam ažuriranja zajedničkog rječnika pojmova i biblioteke jezgrenih komponenti.
- Mehanizam održavanja portala dobrih praksi.
- Mehanizam suradnje između Koordinacija (koji omogućava i bilateralne i multilateralne odnose).
- Upravljanje vremenskim okvirom usklađivanja i povezivanja javnih registara Vijeća ministara BiH i vlada ostalih upravnih razina.

Navedeni mehanizmi pokreću se usvajanjem Okvira interoperabilnosti, a održivost mehanizama koordinirano osiguravaju tijela nadležna za interoperabilnost.

Institucionalni resursi za pripremu, održavanje i implementaciju Okvira interoperabilnosti zadani su opsegom poslova koje pojedine institucije obavljaju i stručne spremnosti kapaciteta bitnih za interoperabilnost. Iako primjena Okvira interoperabilnosti podrazumijeva primjenu od strane svih institucija javne uprave, na svakom upravnoj razini potrebno je odrediti instituciju nadležnu za pitanja interoperabilnosti.

Na najvišoj razini su administrativni kapaciteti za pripremu i donošenje odluka pri Vijeću ministara BiH i vladama ostalih upravnih razina koji su odgovorni za poslove uspostave političko-pravnog konteksta Okvira interoperabilnosti.

Stručni kapaciteti bitni za provedbu interoperabilnosti okupljaju, prema opisima radnih mjesta, eksperte, uposlenike institucija višeg stupnja IKT spremnosti, kao i uposlenike institucija koje su nadležne za pitanja interoperabilnosti. Pri tome je potrebno uzeti u obzir stupanj spremnosti svake pojedine institucije za prihvaćanje novih tehnologija.

5.3 Inicijalni planovi i proračunske projekcije

Sukladno postojećim propisima, Vijeće ministara BiH i vlade ostalih upravnih razina odgovorni su da, za institucije iz svoje nadležnosti, osiguraju organizacijske, financijske, tehničke i druge preduvjete za pitanja interoperabilnosti, te da postave pravne nadležnosti za implementaciju projekata interoperabilnosti javnih registara i drugih evidencija.

Iako pitanje interoperabilnosti nije političko pitanje, već pitanje svrhovitosti i korištenja potencijala modernog naučno-znanstveno tehnološkog razvitka, ono sadržava političku volju Vijeća ministara BiH i vlada ostalih upravnih razina da sinkronizirano, u zajednički dogovorenim rokovima, uspostave interoperabilnost, odnosno da organiziraju, financiraju i provedu uspostavu samog okvira interoperabilnosti kao i projekte kojima će se modernizirati javni registri i omogućiti elektroničke usluge.

Institucije koje vode javne registre trebaju se pripremiti i izgraditi sustave za elektroničke usluge te omogućiti interoperabilnost prema drugim javnim registrima potrebnim za pružanje te usluge, a Vijeće ministara BiH i vlade ostalih upravnih razina te parlamenti će usvojiti planove i osigurati financijska sredstva za te namjene.

5.4 Praćenje dobrih praksi i upravljanje znanjem

Upravljanje informacijskim resursima jedna je od najstarijih funkcija države, no tek su suvremene informacijske i komunikacijske tehnologije omogućile puno iskorištenje potencijala informacijskih resursa. Za razliku od materijalnih resursa te zahvaljujući suvremenim informacijskim i komunikacijskim tehnologijama, informacijski resursi su:

- djeljivi (više korisnika može istovremeno koristiti isti informacijski resurs),
- univerzalno dostupni (iz bilo kojeg dijela svijeta i u bilo koje vrijeme 24x7x365, neovisno o radnom vremenu nadležne institucije) i
- uporabom povećavaju kvalitetu i vrijednost.

Izgradnja suvremene elektroničke javne uprave na svim razinama nužno uključuje veliki broj sudionika. Za uspostavljanje interoperabilnosti ključno je koordinirano upravljanje programima i projektima informatizacije javne uprave. Da bi se postigao cilj povećanja efikasnosti i djelotvornosti javne uprave potrebno je prepoznati i učiniti dostupnim znanja o primjerima dobrih praksi te iskustvima planiranja i provedbe programa i projekata uspostave interoperabilnosti.

Primjena znanja je svakodnevni proces iniciran internim ili eksternim događajima. Primarni fokus je uporaba repozitorija znanja, kolaboracijskih sustava te primjene znanja u procesima. Time se može znatno ubrzati procese planiranja i provedbe programa i projekata te smanjiti rizike, čime se postižu uštede, podiže kvaliteta rezultata i skraćuje vrijeme od pokretanja projekta do uspostave usluge.

Jedan od ključnih faktora uspjeha praćenja dobrih praksi i upravljanja znanjem je kreiranje i održavanje organizacijske kulture, uključujući uspostavu mreže eksperata, virtualnih timova i središta izvrsnosti (eng. centre of excellence), koja podržava ugodnu okolinu za rad i korištenje znanja eksperata korištenjem informacijskih sustava kao što su baze znanja, kolaboracijske tehnologije i digitalne arhive dostupnima putem interneta.

5.5 Praćenje implementacije i izvještavanje

Praćenje implementacije Okvira interoperabilnosti zasniva se na periodičkom izvještavanju koje Vijeću ministara BiH i vladama ostalih upravnih razina podnose njihove Koordinacije za interoperabilnost¹ o napretku u odnosu na inicijalne planove i financijska sredstva te na periodičkom izvještavanju koje Vijeću

¹ Vidjeti poglavlje 5.1 Organizacija implementacije Okvira

ministara BiH i vladama ostalih upravnih razina podnosi Interresorna radna grupa za interoperabilnost¹. Svi izvještaji javno se objavljuju i predstavljaju dio ukupne dokumentacije Okvira interoperabilnosti u BiH.

6. Primjena u javnoj upravi

Ishodište djelovanja svih subjekata u primjeni Okvira interoperabilnosti usmjereno je na izgradnju elektroničkih usluga javne uprave. Pružanje usluga javne uprave usmjereno je na korisnika i njegove potrebe. U kontekstu građana to podrazumijeva da institucije javne uprave, uz suglasnost tražitelja usluge ili temeljem zakonom propisane svrhe, prikupljaju dokumentaciju/podatke od drugih institucija javne uprave automatiziranim procedurama (razmjena podataka) i na taj način brže razmjenjuju podatke.

Mehanizmi za suradnju i transparentnost u odabiru, predlaganju, donošenju, primjeni, objavljivanju i održavanju normi, postupaka, usluga i zajedničkih resursa potrebnih za provedbu zajedničkih projekata i postizanje ciljeva na svim administrativnim razinama, uvažavaju nadležnosti administrativnih razina i pojedinih institucija.

Strateška razina primjene / eksploatacije Okvira interoperabilnosti uspostaviti će sljedeće funkcije:

1. Uspostava i održavanje elektroničkih usluga javne uprave.
2. Vođenje kataloga usluga, javnih registara i baza podataka.
3. Uređivanje nadležnosti za javne registre.
4. Vođenje zajedničkog rječnika pojmova i podataka te repozitorija XML shema dokumenata.
5. Vođenje zajedničkih repozitorija generičkih modela poslovnih procesa.
6. Izgradnja i održavanje servisnih sabirnica javne uprave.
7. Izgradnja, održavanje i korištenje infrastruktura javnog ključa (PKI, elektronički potpis) i facilitatora za interoperabilnost.
8. Razvitak i održavanje zajedničkih tehnoloških standarda.
9. Održavanje biblioteke dokumenata Okvira interoperabilnosti BiH.
10. Uspostava i održavanje potpornih servisa.
11. Koordinacijski mehanizmi i organizacijska potpora.
12. Donošenje provedbenih propisa usklađenih sa Okvirom.
13. Priprema projekata za postizanje interoperabilnost.
14. Učenje iz dobrih praksi.

Upravna kontrolabilnost primjene Okvira interoperabilnosti postiže se raspoređivanjem elektroničkih usluga i javnih registara po upravnim područjima.

Financijska kontrolabilnost postiže se uspostavom projektnih kontrolnih točaka po proračunskim pozicijama (proračunskim glavama), uključujući stvaranje novih prihoda od elektroničkih usluga, prihoda od taksi, te projiciranje smanjenja troškova kao posljedice efikasnijeg elektroničkog upravnog poslovanja.

Razvitak IKT-a u javnoj upravi temelji se na dva temeljna modela:

- Razvitak vlastitim resursima (službe za informatiku u ministarstvima i institucijama)

- Razvitak nabavom vanjskih usluga izgradnje informacijskih sustava i nabavom gotovih rješenja, odnosno "outsourcing-om".

U oba slučaja, potrebno je da dizajn i primijenjene metodologije budu usklađene sa usuglašenim preporukama i standardima, u najvećoj mogućoj mjeri, uzimajući u obzir širu sliku okruženja u kojem sustav djeluje.

6.1 Uspostava i održavanje elektroničkih usluga javne uprave

Vijeće ministara BiH i vlade ostalih upravnih razina svoje će prioritete u izgradnji elektroničkih usluga, modernizaciji javnih registara i izgradnji infrastruktura interoperabilnosti odlučiti kroz dugoročne razvojne programe.

Pitanja interoperabilnosti između ministarstava i institucija jedne upravne razine koordinirat će se i usklađivati preko Koordinacije za interoperabilnost pri vladi te upravne razine, odnosno Vijeću ministara BiH.

Pitanja interoperabilnosti i shema za međupovezivanje elektroničkih usluga ministarstava i institucija različitih upravnih nivoa koordinirat će se i usklađivati preko Interresorne radne grupe za interoperabilnost BiH.

Institucije javne uprave razvit će sučelja na registrima izvornih podataka, uskladiti ih na semantičkom i tehničkoj razini te ih javno objaviti. Institucije javne uprave trebaju koristiti zajednički usuglašenu taksonomiju temeljnih javnih usluga i usuglasiti se o minimalnim zahtjevima na usluge za sigurnu razmjenu podataka. Protokolima o razmjeni elektroničkih dokumenata i poruka, na razini ministarstava i institucija, uredit će se međusobni odnosi suglasno poglavlju 2.7.

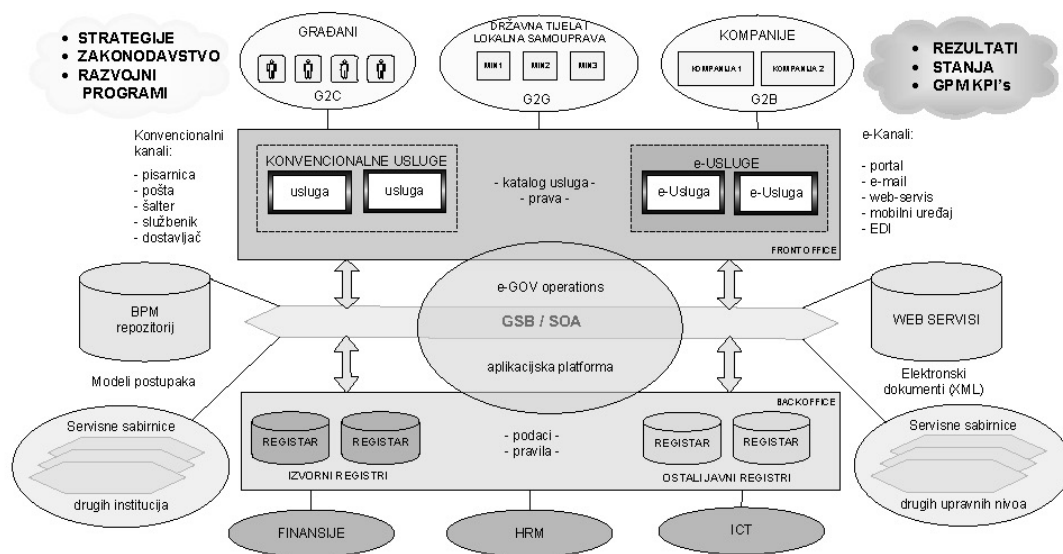
Registri izvornih podataka, koje sukladno ustavnim ovlastima vode institucije javne uprave, bit će dostupni drugim institucijama na istom ili drugim administrativnim razinama u skladu sa definiranim pravnim okvirom. Institucije javne uprave istovremeno će implementirati pristupne i kontrolne mehanizme kako bi se osigurala sigurnost i privatnost u skladu sa važećim zakonskim propisima.

Prioritet u modernizaciji javnih registara imaju izvorni registri jer se njihovi podaci masovno koriste u izvedenim javnim registrima.

Generička arhitektura elektroničke javne uprave određene upravne razine (Slika 3) sastoji se od sljedećih slojeva:

- I. Krajnji korisnici usluga.
- II. Katalogi elektroničkih usluga s dostupnošću po elektroničkim kanalima.
- III. Konvencionalni i elektronički komunikacijski kanali.
- IV. Repozitoriji poslovnih procesa, rječnici pojmova i podataka te katalogi web servisa.
- V. Servisna sabirnica javne uprave za sigurnu razmjenu elektroničkih dokumenata i poruka.
- VI. Infrastruktura interoperabilnosti (elektronički potpis, elektronički identitet, elektronički dokument i ostali facilitatori).
- VII. Izvorni javni registri i izvedeni javni registri.
- VIII. Organizacijski i tehnički resursi javne uprave za pružanje usluga.

¹ Vidjeti poglavlje 5.1 Organizacija implementacije Okvira

Slika 3. Generička arhitektura elektroničke javne uprave određene upravne razine

Generička arhitektura elektroničke javne uprave, primjenjiva je za Vijeće ministara BiH i vlade ostalih upravnih razina, određena je stratejskim okvirom, zakonodavstvom i razvojnim programima, a uspješnost njene primjene mjeri se postignutim stanjima i rezultatima pomoću indikatora uspješnosti javne uprave (KPI, kao dio mjerenja uspješnosti uprave (eng. Government Performance Management – GPM)).

Pružanje jedne složene/agregirane usluge javne uprave temelji se na drugim/bazičnim uslugama i informacijama iz izvornih registara kojima upravljaju druge institucije ili institucije na drugim administrativnim razinama (prema konceptualnom modelu u poglavlju 2.4. a temeljem EIF 2.0).

Model promovira ponovnu višestruku uporabu informacija, specifikacija, rješenja i koncepata preko minimalne zajedničke infrastrukture, a uz strogo poštovanje vlasništva nad podacima i pravnog okvira za njihovu razmjenu i skladištenje. Pri uspostavljanju usluga javne uprave, institucije javne uprave trebaju preferirati otvorene standarde, uzimajući u obzir pokrivenost funkcionalnih potreba, zrelost i tržišnu podršku.

Model ima svojstvo modularnosti koji pojedinesustavie, na konceptualnoj razini, promatra kao uslužne module na čijem se međusobnom povezivanju, preko interoperabilne infrastrukture, temelji pružanje elektroničkih usluga javne prave.

Na operativnoj razini, primjena Okvira interoperabilnosti uključuje selektivan odabir preporučenih standarda i postojećih zajedničkih resursa pri povezivanju i poboljšavanju postojećih sustava i procesa, što može uključivati njihovu dogradnju i prilagodbu, a reguliraju se protokolom o interoperabilnosti (između institucija). Primjena Okvira interoperabilnosti na operativnoj razini polazi od neposrednih interesa dvaju ili više institucija, jednog ili više upravnih razina, sa zajedničkim ciljem pružanja elektroničke usluge korisnicima, građanima i gospodarskim subjektima.

6.2 Katalozi usluga, javnih registara i baza podataka

Svaka administrativna razina uspostavlja resurse svoje administrativne razine koji služe planiranju i praćenju razvitka elektroničkih usluga:

- Katalog javnih registara i baza podataka kao podatkovne imovine koja je najvredniji resurs javne uprave,
- Katalog usluga, elektroničkih i konvencionalnih, kao temelja za planiranje i praćenje napretka,
- Repozitorij poslovnih procesa kao temelje za organizacijsko i procesno povezivanje institucija pružatelja usluga,
- Katalog upravnih tarifa/taksi za pokretanje i provođenje upravnih i drugih postupaka.

Izvorni registri temeljnih podatkovnih objekata u sustavu javne uprave predstavljaju izvor podataka za izvedene registre. Temeljni podatkovni objekti vezani su za upravna područja i nadležna ministarstva a organizirani su u sedam temeljnih podatkovnih konteksta:

- I. Prostor i objekti,
- II. Stanovništvo,
- III. Pravne osobe,
- IV. Javne financije,
- V. Propisi, strategije, planovi i odluke,
- VI. Statistike i mjerenja,
- VII. Pojmovnici i metapodaci.

Institucije nadležne za vođenje izvornih registara javno objavljuju specifikacije sučelja za preuzimanje podataka. U slučaju postojanja obveze tražitelja usluge za plaćanjem taksi, potrebno je omogućiti plaćanja različitim kanalima plaćanja: konvencionalno, uplatnicom, mobilnim plaćanjem, internetskim plaćanjem, kartičnim plaćanjem...

6.3 Nadležnost za javne registre

Unutarnje organizacijske jedinice institucija javne uprave, u skladu sa svojim ovlastima, a prema važećim propisima, imaju nadležnosti nad određenim upravnim područjima, odnosno funkcijama. Pravni okvir regulira vođenje registra. Pri tome, nadležnosti u vlasništvu nad podacima i upravljanju registrom moraju biti jasno identificirane. Također, način upravljanja poslovnim procesima te sami procesi dodavanja, izmjene ili brisanja podataka u registru moraju imati jasno uporište u pravnom okviru. Posebno, u slučaju da registar sadrži lične

podatke, upravljanje ličnim podacima bit će usklađeno sa pravnim okvirom zaštite ličnih podataka i pod regulatornim utjecajem Agencije za zaštitu ličnih podataka BiH.

Procesi obično uključuju korištenje usluga javne uprave više institucija temeljem točke 2.4. Usluga javne uprave je određeni agregatni posao ili radnja koja je uvijek u nadležnosti jedne institucije javne uprave i u pravilu zahvaća registre iz nadležnosti te institucije.

Svako povezivanje registara, na istom ili različitim upravnim razinama, mora biti temeljeno na propisima, uvažavati nadležnosti u vlasništvu nad podacima, nadležnosti u upravljanju i vođenju registra te se pojavljivati kao posljedica primjene propisa. Pri tome propisi ne smiju biti barijera elektroničkom povezivanju registara.

6.4 Zajednički rječnik i repozitorij XML shema dokumenata

Zajednički rječnik i repozitorij XML shema dokumenata, koji sadrži strukture i značenja podataka u razmjeni, neophodan je instrument postizanja semantičke interoperabilnosti. Zajednički rječnik podataka i repozitorij XML shema sadrži referentne komponente semantičke interoperabilnosti: pojmove, definiciju pojmova, te značenje pojedinačnih pojmova u razmjeni podataka, a vodi se pomoću profesionalnih razvojnih okolina (eng. Integrated Development Environment - IDE) integriranih s repozitorijem koji pored rječnika iz Okvira interoperabilnosti sadrži i definicije globalnih standarda na kojima su rječnici temeljeni. Komponente sadržane u rječniku i repozitoriju predstavljaju referentne komponente usklađene s propisima, koje se brzo i jednostavno mogu razraditi i usklađivati radi primjene u pojedinačnim institucijama, odnosno razmjeni podataka između dvije ili više institucija.

Zajednički rječnik podataka i repozitorij XML shema osigurava da je točnost značenja jednog podatka razumljiva i održana tijekom svih procesa razmjena u koje je uključen. Imajući u vidu da odvijanje jednog procesa može imati više razmjena podataka između institucija različitih administrativnih razina, te da je u takvim procesima nužno osigurati jednoznačnost značenja podataka u razmjeni, nužno je održavati jedinstveni rječnik i repozitorij XML shema dokumenata.

6.5 Zajednički repozitorij generičkih modela poslovnih procesa

Poslovni procesi u institucijama javne uprave uređeni su pravnim okvirima koji uređuju određeno upravno područje. Modeliranje poslovnih procesa svake pojedine institucije preduvjet je za poravnavanje poslovnih procesa različitih institucija. Model poravnatih poslovnih procesa iskazuje se kroz generičke modele poslovnih procesa i podloga je za efikasno međuinstitucionalno povezivanje na procesnoj razini i uvođenje elektroničkih usluga javne uprave.

Zajednički repozitorij generičkih modela poslovnih procesa definira standardizirane (generičke) modele poslovnih procesa, namijenjen je standardizaciji u dokumentiranju poslovnih procesa, a vodi se pomoću profesionalnih alata za modeliranje poslovnih procesa.

Institucije javne uprave pojedinih upravnih razina razraditi će vlastite poslovne procese, uz mogućnost primjene zajedničkog repozitorija generičkih modela poslovnih procesa, a u skladu sa važećom regulativom te upravne razine.

Repozitorij olakšava i ubrzava usklađivanje stvarnih modela interoperabilnih poslovnih procesa. Institucije javne uprave koristit će generičke modele kao referentne obrasce pri dokumentiranju vlastitih poslovnih procesa.

Osim u kontekstu interoperabilnosti, repozitoriji poslovnih procesa ključni su instrument u području unutarnje financijske kontrole u javnom sektoru (eng. Public Internal Financial Control), unutarnje revizije i upravljanja financijskim kontrolama, te kao takvi imaju svojstvo višestrukog (ponovnog) korištenja.

6.6 Servisne sabirnice javne uprave

Servisna sabirnica javne uprave (eng. Government Service Bus - GSB) namijenjena je standardizaciji komunikacijske infrastrukture javne uprave te službenoj razmjeni elektroničkih dokumenata s drugim institucijama javne uprave, pružateljima usluga i ostalim subjektima. Institucije javne uprave trebaju osigurati usluge servisne sabirnice. Također, Vijeće ministara BiH i vlade ostalih upravnih razina trebaju osigurati usluge centralne servisne sabirnice, neovisno o načinu implementacije.

Povezivanje aplikacija svaka sa svakom stvara probleme u održavanju sustava i u konačnici rezultira stvaranjem tzv. "špageti" infrastrukture. Budući da je kod promjene poslužitelja ili komunikacijskog sučelja bilo koje aplikacije potrebno promjene središnje sabirnice svodi uvođenje promjena na dva sustava: sustav koji se mijenja i sabirnici; jer svaka aplikacija komunicira samo sa sabirnicom, a sabirnica orkestrira komunikaciju s drugim sabirnicama i aplikacijskim sustavima.

6.7 Infrastruktura javnog ključa (PKI, elektronički potpis) i facilitatori za interoperabilnost

Jedna od temeljnih tehnologija za implementaciju elektroničkih usluga jest infrastruktura javnih ključeva (PKI). U Bosni i Hercegovini trenutno postoji niz nezavisnih PKI infrastruktura, prije svega elektroničko bankarstvo i djelomično u sektoru elektroničke vlade koji djeluju u manje ili više zatvorenim sustavima.

U svrhu međusobnog priznavanja elektroničkih potpisa izdatih od različitih ovjerilaca, nužno je, sukladno postojećem pravnom okviru za elektronički potpis, uspostaviti sustav akreditacije ovjerilaca te omogućiti pravno djelovanje elektroničkog potpisa na teritoriji BiH sukladno pravnoj stečevini EU.

6.8 Zajednički tehnološki standardi

Tehnički aspekti, poput specifikacija sučelja, servisa za podatkovno povezivanje, servisa za interkonekciju, prezentaciju podataka i slično, u svom sadržaju nisu specifični isključivo za javnu upravu. Institucije javne uprave koristit će preporučene tehničke standarde dokumenta te metodologiju za procjenu i odabir specifikacija. U područjima u kojima nije preporučen standard, potiče se uporaba sektorskih standarda i specifikacija kad god je to moguće.

6.9 Biblioteka dokumenata Okvira interoperabilnosti BiH

Biblioteka sadrži sve dokumente interoperabilnosti koji se koriste u provedbi Okvira interoperabilnosti ili su u pripremi. Cjelovita biblioteka službeno usvojenih dokumenata i dokumenata u javnoj raspravi, objavljuje se javno i dostupna je svim zainteresiranim stranama.

6.10 Potporni servisi

Potporni servisi, kao aktivnosti ili funkcije neophodne za uspješnu implementaciju interoperabilnosti, uključuju:

- **kolaboracijska platforma**
za suradnju na razvoju dokumenata interoperabilnosti,
- **središnji portal**
omogućava javno objavljivanje dokumenata Okvira interoperabilnosti, dobre prakse i znanja te pristup objedinjenim i korisnički prilagođenim uslugama (kontinuirani razvitak uspostavljene platforme za osiguranje podrške novim zahtjevima),
- **sustav za autentikaciju i autorizaciju**
na razini sustava omogućava pristup i upravljanje uslugama i resursima Okvira interoperabilnosti sukladno pravima i ovlaštenjima,
- **biblioteke softverskih komponenta**

suglasno razvoju interesne zajednice otvorenog koda, institucije će razvijati i dijeliti biblioteke otvorenog koda (eng. open source) za potrebe razvitka i primjene interoperabilnosti

6.11 Organizacijska potpora i nadležnost institucija za interoperabilnost

Vijeće ministara BiH i vlade ostalih upravnih razina će odrediti institucije nadležne za pitanja interoperabilnosti svoje upravne razine. Nadležne institucije pružat će organizacijsku podršku institucijama te upravne razine u primjeni Okvira, te administrativnu, stručnu i tehničku pomoć radu Koordinacije za interoperabilnost te upravne razine.

Institucija nadležna za pitanja interoperabilnosti:

1. Objavljuje relevantne standarde, preporuke i arhitekture za institucije iste administrativne razine.
2. Pruža stručnu pomoć institucijama u pripremi projekata, izradi pravilnika, pripremi tenderske dokumentacije i dizajnu rješenja (uz korištenje standarda i preporuka Okvira).
3. Pruža stručnu pomoć u primopredaji kompleksnih rješenja.
4. Bilježi dobre prakse i popularizira učinke.
5. Pruža stručnu i administrativnu pomoć u radu Koordinacije vlastite upravne razine, te održavanje Okvira.
6. Pruža stručnu i administrativnu pomoć predstavnicima u Interesnoj radnoj grupi za interoperabilnost, te održavanje Okvira.
7. Predlaže politike vlastite vlade i izrađuje nacrt dugoročnog plana za tu vladu (odnosno Vijeće ministara BiH).
8. Prati rezultate i provodi mjerenja prema aktualnom radnom okviru Europske unije.

Institucija nadležna za interoperabilnost razvija, održava i nadzire glavne konstruktivne elemente infrastrukture interoperabilnosti kao što su:

- a. Biblioteka dokumenata interoperabilnosti,
- b. Repozitorij poslovnih procesa,
- c. Metarječnik i rječnik podataka,
- d. Biblioteka XML shema dokumenata,
- e. Servisna sabirnica javne uprave,
- f. PKI infrastruktura,
- g. Katalog javnih registara i elektroničkih usluga,
- h. Portal dobrih ePraksi.

Navedeni elementi infrastrukture interoperabilnosti nužan su preduvjet za konzistentno razvijanje i korištenje elektroničkih usluga te davanja vrlo velikih efekata za građane, gospodarske subjekte i ostale sudionike društva.

Posebno pitanje su povezane funkcije mjerenja uspješnosti državne uprave (eng. Government Performance Management - GPM), odnosno mjerenja uspješnosti javne uprave. Uporaba servisnih sabirnica javne uprave (GSB) omogućava olakšano, automatizirano prikupljanje mjernih podataka i praktično proizvodljnu dinamiku prikupljanja podataka.

Sa stajališta sadržaja mjerenja, uporabljenih metrika i komparacijskih referentnih modela, česta je uporaba "benchmarking" metode, odnosno modela, te se preporučava koristiti modele Statističkog ureda Europske unije, (Statistical Office of the European Communities – EUROSTAT), odnosno modele drugih općih uprava Europskoga povjerenstva (Directorate General – DG)¹. Na taj način se dobiva ne samo usporedivost rezultata s drugim zemljama nego i korištenje dobrih praksi i znanja iz drugih država radi vlastitog razvitka!

Jasno je da se u okviru "benchmarkinga" nalazi i praćenje razvitka elektroničkih usluga javne uprave (e-Government usluga) prema ključnim pokazateljima uspješnosti (eng. Key Performance Indicators – KPI) iz predmetnih "benchmarking" modela.

7. Primjena u gospodarstvu i civilnom sektoru

Primjena Okvira interoperabilnosti u javnoj upravi doprinosi razvoju privrede na način da potiče razvitak elektroničkog poslovanja u gospodarstvu kroz:

- Osposobljavanje privrednih subjekata za elektroničke javne nabavke i dodatne usluge usustaviu javnih nabavki.
- Uvođenje e-Računa.
- Proširenje e-Usluga za gospodarstvo.

7.1 Gospodarstvo

Okvir interoperabilnosti, kao potpora u procesima definicije, dizajna i implementacije usluga javne uprave prema građanima i gospodarskim subjektima, ima za učinak pojednostavljenje administracije te smanjenje administrativnog opterećenja i prepreka što rezultira oslobađanjem resursa u gospodarstvu.

IKT industrija može iskoristiti Okvir interoperabilnosti kroz suradnju na izgradnji zajedničke informacijske infrastrukture, pri tehničkoj realizaciji rješenja te za savjetovanje i osposobljavanje institucija javne uprave za interoperabilnost.

7.2 Pružatelji usluga

Okvir interoperabilnosti pružateljima usluga, koji kao suradne organizacije mogu sudjelovati u razvojnim i uslužnim aktivnostima prema građanima i gospodarskim subjektima, daje preporuke i komponente za izgradnju sadržaja i stručnih elemenata usluga za korisnike javnih usluga, odnosno korištenje i distribuciju javnih informacijskih resursa i sadržaja kroz stvaranje novih usluga dodane vrijednosti.

7.3 Civilni sektor

Civilni sektor je često komplementaran javnom sektoru, jer pokriva određena područja radi zadovoljavanja potreba specifičnih grupa korisnika (na primjer zdravstvo, socijalna skrb, kultura, i slično), čime se otvaraju brojna područja suradnje. Poravnavanje civilnog sektora sa Okvirom interoperabilnosti, dugoročno stvara preduvjete za lakše i brže povezivanje organizacija civilnog sektora s odgovarajućim institucijama javnog sektora.

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Стратегије реформе јавне управе у Босни и Херцеговини усвојене на 125. сједници Савјета министара Босне и Херцеговине одржаној 27.7.2006. године, и циља 4.2., тачка 4.2.2., ДИО ШЕСТ е-УПРАВА Ревидованог Акционог плана 1 усвојеног на 153. сједници Савјета министара Босне и Херцеговине одржаној 14.6.2011. године, Савјет министара Босне и Херцеговине, на 146. сједници одржаној 18. јуна 2018. године, донио је

ОДЛУКУ О УСВАЈАЊУ ОКВИРА ИНТЕРОПЕРАБИЛНОСТИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком усваја се Оквир интероперабилности Босне и Херцеговине с циљем обезбјеђења компатибилности информационих система и процеса те пружања обједињених и кориснички усмјерених услуга из надлежности институција Босне и Херцеговине и чини њен саставни дио.

¹ На примјер „Benchmarking Digital Europe 2011-2015 a conceptual framework“, Европска комисија, DG Information Society and Media